

više i brani svoje zemljake od prigovora tuđinaca (str. 83.).

Usput pominjem, da je Sabolović bio i pjesnik, dakako latinski. Baričević govori o njegovim »elegijama« u svojoj korespondenciji, pa čak kazuje i to, da su bile štampane. Danas im se, dabogme, trag posve zameo. No Sabolović bavio se, u zatišju kuće svoje, još i drukčijom poezijom, koja nije bila određena za javnost, ali je u njoj našao oduška vedri i širokogrudni humor njegov. To su makaronske, latinsko-hrvatske, pjesme šaljiva i satirična sadržaja, koje je Sabolović sastavljao sebi i prisnim znancima svojim za razbibrigu i zabavu. On je, koliko znam, prvi od članova zagrebač-

kog Kaptola, koji je gajio tu vrstu poezije, te prethodnik je i valjada uglednik kano-nika Josipa Milasimovića, koji je, u novije doba, poznat kao najbolji zastupnik makaronske poezije među kajkavcima. Koliko se Sabolovićeve makaronske poezije sačuvalo, nije mi poznato; mnogo se toga bez sumnje izgubilo, a štošta se možda još krije u kakvu zaboravljenom kutiću. Sačuvala se jedna pjesma, kojoj je natpis: »Carmen macaronicum in Crisienses 1792.« — no taj natpis valjada ne potječe od njega. Štampana je po više puta; prvi put, držim, u kalendaru »Dragoljub« od godine 1903. (str. 22.).

Vladoje Dukat.

PRVI POČECI GRADANSKE STRELJANE U ZAGREBU.

Zacijelo su francuski ratovi ponukali Zagrepčane, da osnuju streljanu, ne građanima za zabavu, već da se i gradska insurrekcionalna momčad vježba u gađanju. Svakako je to dobro došlo i varoškoj građanskoj četi, koja se je pod izmak XVIII. stoljeća počela organizirati. Ta četa je dajšto nešto starija, a u vrijeme francuskih ratova počela se je brižnije uređivati i disciplinirati pod svojim kapetanom i časnicima.

God. 1801. počeo je grof Antun Pejačević, koji je stalno boravio u Zagrebu i stanovao u svojoj vlastitoj kući, nastojati da se uredi posebna streljana i streljački dom za zagrebačke građane, gdje bi se oni i zabavljali i vježbali u gađanju. Stoga je grof Pejačević molio gradski magistrat, da bi mu u tu svrhu dozvolio na njegovom zemljištu u Tuškancu urediti streljanu. I doista na magistratskoj sjednici 14. aprila određeno je, da gradski kapetan Franjo Macan i konsul Josip Sačerić izvide, gdje bi se to zemljište moglo naći, a o tom da izvijeste magistrat u svrhu daljnjih odredaba.

Ovo je povjerenstvo učinilo s grofom Pejačevićem očevid i pronašlo mjesto za streljanu i streljački dom u Tuškancu, gdje bi oboje uredio i sagradio grof Pejačević. Određeno je 24. aprila, da se na streljani samoj postrani zidovi podignu u visini od 1 hvata i 2 stope, dok se zid za hvatanje kruga ima dići u visini od 2 hvata. Što se pako tiče plašenja konja i druge marve, koja onuda prolazi, jer je to do javne ceste, to će se magistrat posebno dogovarati sa sabranom općinom. Čini se, da je Pejačević htio u svrhu gradnje te streljane sagraditi u llici i zasebnu ciglanu, što mu je ali magistrat uskratilo.

Nu ovo nastojanje Pejačevićevo je zapalo, te je tek poslije njegove smrti god. 1808. sporazumilo se »streljačko društvo« sa Ivanom Steinbergerom komorskim i ratnim blagajnikom, da u njegovom vrtu u Tuškancu izgradi streljanu. Taj ugovor od 10. III. odobrio je magistrat 15. marta. Uređenje ove streljane odobrilo je i namjesničko vijeće 23. aprila, a gradski je magistrat povjerio nadzor nad uređenjem streljane, da se otkloni svaka pogibelj i da se točno prema planu to sve izvede, kapetanu Kralju, senatoru Stjepanu Mlinariću i fisku Mihalju Kajzeru. Već 31. maja pristupilo je streljačko društvo k uređivanju streljane. Plan za streljanu izradio je major i građevni direktor barun Mörringer, a napisao ga je njegov pristav Hubert Pumliker. Streljanu se namjeravalo urediti na istom mjestu kako je kasnije bila. Streljačku kuću trebalo je sagraditi od drva sa trijemom za strijelce, u udaljenosti od 150 koračaja od nišnja. Iza ovih se imao dići zemljani nasip, a na ovom još 6 hvata dugi zid a pred ovim zid za ciljeve.

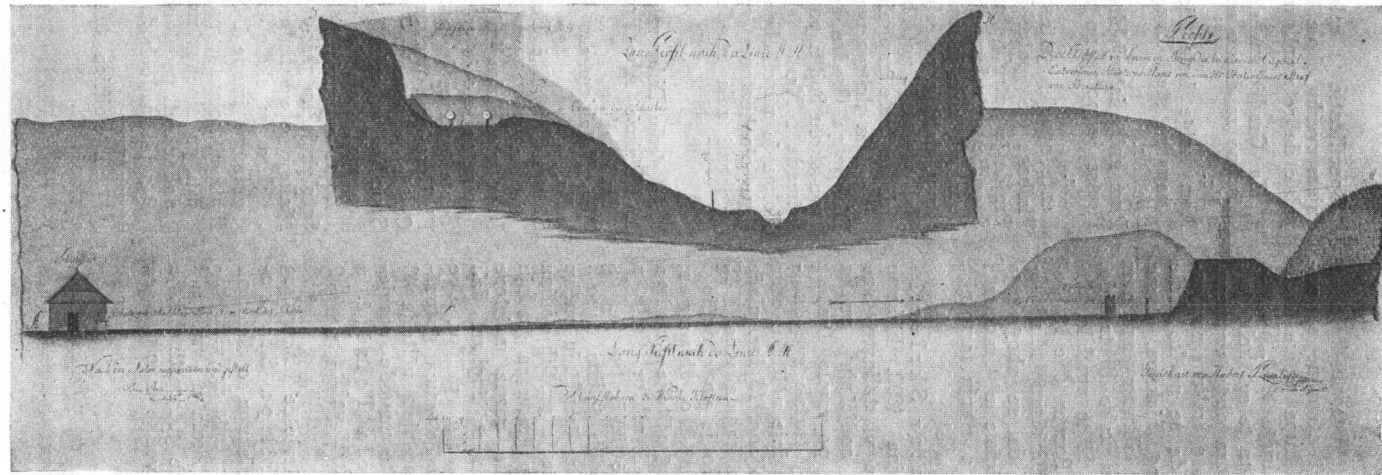
Na ovom nacrtu prikazana je streljačka kućica s oznakom crte izbačenih taneta prema nišnju, pred kojim stoji zid s rupama. Iza nišnja zemljani nasip za hvatanje taneta, a na njemu zid, kojemu je bila svrha hvatati eventualno promašena taneta iznad visine nišnja tako, da bi preko njega samo oslabljeno tane palo u vinograd iza toga zida. Odozgo je profil položaja tuškanečke uvale.

Točno po tom planu uređena je streljana, kako ju vidimo na priloženom nacrtu.

(Vreća: Arkiv grada Zagreba 1801. Nr. 361. 400, 417. — 1808. 314, 628, 683, 746.)

E Laszowski.

Nacrt za građansku streljanu u Zagrebu godine 1808. (u grad. arhivu br. 644.)

Streljačka
kućica

Nišan

Prosjek
Potok

Brdo prema
gradu

Nišan

Zid za
hvtanje
kugala